

• Гражданско-процесуалният кодекс гарантира по-бърз съд, но задължава хората да се информират за правата си

Ако една работа отиде в съда - зарежи я, значи каузата е загубена! Тази прочута американска реплика вече става валидна и за Европа. Това каза по време обучително-семинар за новия Гражданско-процесуален кодекс операторът от Българската национална телевизия Александър Лазаров. Самият той останал изненадан, когато се заровил в интернет и установил този факт. Той цитира и японската практика, където хората не обичат да се съдят по две причини - първо, защото това говори за лош морал и невъзможността да се справиш с проблема по друг начин, и второ, защото средната продължителност на едно дело е 5 години. Какво пък, когато снимахме филм за испанското правосъдие, един съдия каза: Не е задължително едно дело да е бързо, важното е да е справедливо! Това, че бързината не е най-отличителната черта на правосъдието по света, не звучи окуражаващо за българина.

Важно е обаче той да е информиран

По повод актуалната тема за парното напоследък чух крилатата реплика: Това е основно човешко право!, цитира

Александър Лазаров. Той изрази съмнение, че европейецът е много по-информиран, но все пак той не е поставен в ситуация да си откача радиаторите, допълни Лазаров.

Липсата на достатъчно информираност и за приетия нов Гражданско-процесуален кодекс (ГПК) се оказва основен проблем, а той засяга всеки българин, каза Ренета Николова - председател на клуба „Журналисти против корупцията“. Тя е и ръководител на проекта за медиината кампания за информиране на българските граждани за правата и задълженията им според новия ГПК, който се осъществява с подкрепата на правителството.

Оказва се, че повече от половината българи дори не знаят какво означават абривиатурите ГПК и НПК, цитира резултатите от мащабно социологическо проучване н.с. д-р Екатерина Маркова от Института по социология на БАН.

Най-голямо недоумение у анкетираниите

обаче предизвикало съкращението на Админис-тративно-процесуалния кодекс и само една четвърт се сетили какво означава АПК. Останалите отговаряли - нещо по ТКЗС-тата и селското стопанство, а по-възрастните отговаряли директно - Аграрно-промишлен комплекс. Повечето анкетирани обаче казвали, че приемането на новия ГПК е сравнително скорошна новина, а едва около 8 процента казвали, че той е влязъл в сила от 1 март т. г.

Информираността за новите начини за призоваване в съда е почти нулева, сочат резултатите от социологическото проучване. Почти всички са наясно, че ако им се връчи призовка за явяване по дело в съда лично, те се смятат за редовно призовани и носят всички последствия, ако не се явят по делото. Над 90 на сто обаче са на мнение, че те няма да бъдат редовно призовани, ако призовката е приета от съсед, залепена е на вратата, направено е по телефона или по електронна поща. Малко повече от една трета не знаят в кои случаи отговарят с недвижимото си имущество. От останалите половината смятат, че това става, ако имат повече от един недвижим имот, а другите смятат, че това става във всички случаи, без оглед на броя притежавани имоти.

Необходимостта от популяризиране на промените в ГПК е сериозна, категорична е д-р Екатерина Маркова. До този извод е стигнала* след като е анкетирала както обикновени

хора, така и юристи и журналисти.

За да се повиши информираността на гражданите, вече е създаден специален видеоклип. Той ще бъде тиражиран в най-скоро време както по БНТ, така и по други медии и електронни сай-тове. Предстои и създаването на информационна брошура за ГПК. Ще бъде създадена и електронна приемна в сайта nepakoipciata.org. Там гражданите ще могат да задават различни въпроси, а екип от адвокати, нотариуси, частни съдебни изпълнители ще им дават компетентни отговори.

Д-р Екатерина Маркова от Института по социология към БАН

Според юристите ефективни и полезни в новия ГПК са облекченото призоваване (уведомяване чрез залепване), регламентирането на правни положения, които по-рано са се извеждали по тълкувателен път, например проверка за допустимост на иска, изнасяне на основната тежест на процеса в първа съдебна инстанция, промените, които се отнасят до нотариалната дейност - например изписването на пълното име от участниците при издаване на нотариален акт.

В ущърб на гражданите са задължителното ползване на адвокатска защита при касационно обжалване и ограничаването на касационното обжалване, както и необходимостта гражданите да представят всичките си доказателства и документи.

Красимир Димитров • преподавател в СУ „Климент Охридски“

Новият ГПК цели да реформира общия исков процес, като цели да ускори производството чрез промяна във функционалните характеристики на отделните инстанции и преформулиране на съотношенията между основните принципи на гражданския процес. Най-съществената промяна е, че не във всички случаи решения на първоинстанционния съд ще могат да се обжалват пред следващата инстанция. За добро или лошо, но при всички случаи за бързо и ефективно, въвежда се принципа, че всички важни обстоятелства ищецът трябва да ги изложи още в исковата молба, а ответникът трябва да даде отговор в едномесечен срок. Това води до дисциплинираност, макар че има и опасности.

Красимир Катранджиев - нотариус

Важна промяна е въведената разпоредба на член 579, с която се изисква при съставянето на нотариален акт лицето наред с подписа да постави и името си. Това правило е въведено не само за да се потвърди още веднъж: автентичността на участниците в производството, но и да се съхранява по-дълго време графологичен материал. Тези промени бяха инициирани от съвета на нотариусите с оглед завишаване на сигурността. Съветът ми към гражданите е да се консултират предварително, защото съветите на нотариусите са компетентни и достъпни от финансова гледна точка.

26.09.2008